FABULE

ÎNFINŢARE

În palat la împărat,

Adevărul, gol din fire,

Fără veste au intrat.

La a lui aşa privire

Împăratul au strigat:

Cine eşti? Cum îndrăzneşti, Gol, aici, să te iveşti?”

Adevărul sunt.” – “Ce vrei?”

Vreu se-ţi spun a me părere: Tu nicicum nu ai durere Pentru pământenii tăi;

Cei mai mari te măgulesc

Şi norodul jăfuiesc;

Legile îţi sunt călcate.”

Ieşi afară! Ieşi afară!

Golule neruşinate!

Daţe-l iute gios pe scară!”

Iată cum fu priimit

Adevărul dezgolit;

El, oftând, se depărtară.

Dar a lui dorinţă bună

Un alt chip i-au arătat.

Adevărul mai pe urmă

Iar au mers la împărat,

Insă nu gol, ce-n vesminte

Împrumutate la minte

Şi, cu aer de respect,

Au vorbit frumos, încet.

Împăratul, în mierare,

I-au dat toată ascultare;

L-au pătruns, l-au înţăles,

Şi îndată au ales

Alţi miniştri, altă curte,

Au făcut prefaceri multe,

Trebile au îndreptat

Ş-au fost binecuvântat.

VULTURUL ŞI ALBINA

O, cât sunt de fericiţi

Cei de soarta lor slăviţi!

Căci ei şi spre fapta mare

Au a slavei îndemnare.

Dar şi cei ce ostenesc

Întru binele obştesc,

Neprivind la răsplătire,

Sunt prea vrednici de cinstire.

Vulturul pe o albină

Au zărit-o în gradina,

La revărsatul de zori,

Bâzâind pe lângă flori.

Şi i-au zis: – “O, ticăloasă, Albină nesăţioasă!

Tu petreci a ta viaţă

Tot pe flori şi pe verdeaţă,

Migăind (*) necontenit

Nu ştiu pentru ce sfârşit.

Dar nici însuşi tu nu ştii

Care-l munca ta ce bună,

Când ca tine mii de mii

Miere la un stup adună.

Iar apoi, ce fericire

Moştenesc eu de la fire!

Cum aripile-mi întind

Şi mă desfătez zburând

Către ceriuri, către soare:

De a me putere mare,

Păserile lumii toate

Fug, s-ascund înspăimântate.”

Fii tu în veci preaslăvit, Albina lui au rostit.

Joe se te norocească

Şi anii se-ţi înmulţască.

Iar eu fiind rânduită,

Obştiei se ostenesc,

Mă cunosc prea fericita,

Când fagurii îi privesc,

Lucraţi de mii de albine;

Şi ştiu că şi de la mine

Un pic de miere măcar

S-au adus întru bun dar.”

A migăi, a migăli – a lucra migălos (încet, dar cu mare atenţie).

GRIERUL ŞI FURNICA

Grierul în desfătare,

Trecând vara cu cântare,

Deodată se trezăşte

Că afară viscoleşte,

Iar el de mâncat nu are.

La vecina sa furnică

Alergând, cu lacrimi pică,

Şi să roagă să-l ajute,

Cu hrană să-l împrumute,

Ca de foame să nu moară,

Numai pan” la primăvară.

Furnica l-au ascultat,

Dar aşa l-au întrebat:

Vara, când eu adunam, Tu ce făcei?” – “Eu cântam În petrecere cu toţi.”

Ai cântat? Îmi pare bine.

Acum joacă, dacă poţi,

Iar la vară fă ca mine.”

LUPUL ŞI CUCUL

Rămâi sănătos, vecine!

Au zis lupu cătră cuc.

Aceste ţări de rău pline

Le părăsăsc şi mă duc.

Nu mai pot trăi aice,

De om, câne, prigonit,

În Arcadia, ferice!

Este codru de trăit,

Unde aurita vreme

Împărăţăşte deplin,

Unde lupu nu se teme

De năpăştile ce-l vin.

Acolo nu sunt războaie,

Toţi în pace vieţuiesc:

Omul este blând ca oaie,

Iar cânii nici hămăiesc.”

Cale bună, măi vecine!

Dar te rog să-mi spui curat:

Năravul nu-ţi iei cu tine?

Şi colţii ai lepădat?”

Să-l lepăd? Da” cum se poate?”

Apoi ţine minte, frate, Că la viitoarea iarnă, Ai să rămâi fără blană.”

Şi aşa s-au întâmplat,

Precum cucu i-au cântat.

Între oameni iar sunt unii

Cu colţi de lup înzăstraţi:

Ori în care parte-a lumii;

Ei vor fi tot nempăcaţi.

GÂNŞTILE

Cu o prăjină mare,

Ţăranu gânşte de vânzare

Mâna la târg.

Şi drept să zic:

În cârdul gânştelor, spre buna îndemnare, Grăbind la zi de târg, bătea ades cam tare.

Dar unde de câştig sau pagubă s-atinge, Nu numai gânştele şi omenirea plânge.) Eu nu vinovăţăsc ţaranu nicidecum; Iar gânştele altfel aceasta judeca Şi, întâlnindu-se c-un trecător pe drum, Aşa striga: – “A! Ce năcaz, ce osândire!

Asupra gânştelor ce crudă prigonire!

Priveşte, un ţăran cum bate joc cu noi; De astă-noapte el ne mână denapoi.

Lui, nătărăului, nu-l trece nici prin minte, Că are datorie a ne arăta cinste; Căci noi ne tragem drept din neamul cel slăvit, Ce Capitolia din Rom” au izbăvit!

Romanii, mulţămiţi, au pus şi sărbătoare, Pentru aşa a lor prea vrednică urmare.”

Şi voi tot cu aceasta vreţi A lumii slavă să aveţi?”

Au zis acel drumeţ.

Strămoşii noştri.” – “Ştiu, Dar eu la vorba me să viu: Ce faptă vrednică voi aţi făcut în lume?”

Nimica, însă noi.”

Că numai de fripture voi Sunteţi şi bune.

Lăsaţi dar pe strămoşi în pace: Cu fapta e cinstit acel care o face.

Această fabulă a lămuri se poate, Dar gânşteîe să nu se-ntarte.

VULPEA ŞI BURSUCUL

Da’ dincotro şi unde

Alergi tu aşa iute?”

Bursucu întâlnind pe vulpe-au întrebat.?

Oh, dragă cumătre, am dat piste păcat, Sunt, iată, surgunită!

Tu ştii că eu am fost în slujbă rânduită

La o găinărie.

Cu trebile ce-avem, odihna-mi am lăsat Şi sănătate-mi am stricat; Dar tot eu am căzut în groaznică urgie, Pe nişte pâri nedovedite, Precum că luam mite.

Tu singur martor eşti, în adevăr să spui: De m-ai văzut cumva, măcar cu vreun pui?”

Nu, dragă cumătră; dar când ne întâlnem, Eu cam ades vedem: Că tu pe botişor

Avei şi pufişor.”

Se-ntâmplă şi la noi de vezi, Cum altu, având loc, aşa se tânguieşte, Încât îţi vine mai se-l crezi, Că abia din leafă să hrăneşte.

Dar astăzi butcă, mâne cai,

De unde oare-l vin? Şi când ar vre să stei, Să-l faci curată socoteală

Pentru venit şi cheltuială,

N-ai zice ca bursucu: că are “pufuşor Pe botişor?”

CALUL şi CĂLĂREŢUL

Un vrednic călăreţ

Avea un cal pre blând şi bine învăţat; Iar singur el simeţ

Şi despre cal încredinţat,

Au vrut să facă o cercare:

Ca fără frâu, călare

Să iasă la primblare.

Deodată calul au pornit

La pas, încetişor;

Dar când au întăles că n-are frâu strunit, Au prins a mai juca, a merge mai uşor.

Apoi, luându-şi vânt,

Sărea, zvârlea fugind,

Încât pe călăreţ l-au trântit el jos, Iar singur au plecat la fugă mai vârtos Pe văi, pe dealuri, pin ponoare Şi, dând de-o râpă mare, S-au zdrumicat de tot.

Stăpânul au aflat în urmă calu mort.

Ş-au zis: – “Sărmane cal, pre cruda ta pieire Eu însuşi ţi-am gătit.

Tu subt povăţuire

A frâului strunit,

Erai prea blând şi bun şi nici nu mă trânteai,

Nici capu nu-ţi rupeai.”

Şi slobozenia cât e de desfătată, Dar când la un norod nu are A sa măsură înţăleaptă,

Se face primejduitoare.

LEUL ŞI IEPURILE

Un leu c-un iepure prieteni s-au făcut.

Eu văd că vă miraţi

Şi nici e de crezut;

Dar când îţi sta să căutaţi

La adunările lumeşti,

Apoi mai grele lucruri îţi crede nefireşti.

Aşa, odată au pornit

Ei împreună la primblare,

Şi iepurile au stârnit

Această întrebare:

Prietene iubit!

Mă mir eu şi te rog se-mi spui Pricina, pentru ce cucoşu nimicit, Pe care poţi pe loc c-o sfârlă mort să-l pui, Te sparie aşa cumplit, Încât tu fugi de glasu lui?”

Aceasta nu-l de vro mirare, Lui leul au răspuns.

Şi noi cei mari suntem cu slăbăciuni născuţi.

Precum un elefant, cât este el de mare, De şoareci iar se teme tare.”

Apoi pentru aceasta dar, Nu în zadar,

Răspunsă iepurul. Şi eu ca voi cei mari, Mă tem de câni copoi şi varvarii ogari.”

Şi noi adeseori pe patimi ne silim Cu ale celor mari să le sămăluim, Dar nu pre nimerim.

DOUA POLOBOACE

Un poloboc cu vin

Mergea în car pe drum, încet şi foarte lin; Iar altu cu deşărt, las” că vinea mai tare, Dar şi hodorogea, Făcând un vuiet mare,

Încât cei trecători în laturi toţi fugea; Atunci când el folos nimica n-aducea.

Asemine în lume,

Acel ce tuturor se laudă şi spune În trebi puţin sporeşte.

Iar cel ce tace,

Şi treabă face:

Acela pururе mai sigur isprăveşte.

RACUL, BROASCA şi ŞTIUCA

Racu, broasca şi o ştiuca

Într-o zi s-au apucat,

De pe mal în iaz s-aducă

Un sac cu grâu încărcat,

Şi la el toţi se înhamă:

Trag, întind, dar ieu de samă

Că sacu stă neclentit,

Căci să trăgea neunit.

Racul înapoi se da,

Broasca tot în sus sălta,

Ştiuca foarte se izbea

Şi nimic nu isprăvea.

Nu ştiu cine-l vinovat;

Însă, pe cât am aflat,

Sacul în iaz nu s-au tras.

Ce tot pe loc au rămas.

Aşa-l şi la omenire,

Când în obştii nu-l unire:

Nici o treabă nu se face

Cu izbândă şi cu pace.

LEUL LA VÂNAT

Leu, lupu, vulpea şi cinele odat”, Ca nişte buni vecini, s-au fost alcătuit, Cu toţii întrunit, Se umble la vânat:

Şi ce vor căpăta se-mpartă măsurat.

Se-ntâmplă dar, că vulpea-ntăi Un cerb frumos au prins şi adunând pe toţi ai săi,

Spre jertvă l-au întins.

Acuma e treaba me, băieţi, Le zisă leu lor.

Voi trebui numai să vedeţi

Cum eu împart uşor.”

Şi dispicând îndat’ pe cerb în patru părţi, Au zis: – “Aceste sunt frăţeştile bucăţi.

Şi iată: ce întâi e parte me de frate; Al doile, pe drept ca unui leu se cade; Ş-ace al triile, tot mie se cuvine, Precum voi ştiţi prea bine.

Iar de al patrele, oricare s-ar atinge, Pe loc îl voi învinge.”

ANTEREUL LUI ARVINTE

Arvinte coatele au ros la antereu, Dar n-au stat mult se socotească; Ci singur el, mereu Se pusă se-l cârpească.

Iar pentru petici de cârpit.

Din mânici au tăiet ca o a patra parte Şi antereu l-au gătit Cu mânicile pre scurtate,

Încât oricarele vedea,

De dâns râdea.

Văzând aceasta el, au zis în gândul său:

Lăsaţi, că doar nu sunt aşa de nătărău; Vrun lucru mare nu-l Se-mi tai eu poalele de pe la antereu Şi mânicile să le pui Mai lungi decât era.”

Au zis şi au făcut.

Dar lume se miera,

Că antereu lui era acum pre scurt şi nu asămăna nici cu un bun mintean.

Se-ntâmplă şi boieri de neam, Care-ncurcând averea lor, Tot cu aceeaşi minte,

Se o îndrepte vror

Şi fac ca şi Arvinte.

VULPEA ÎN LIVADĂ

O vulpe au întrat odată

Flămândă în livadă.

Şi poamele văzând, frumoase, coapte bine, S-au bucurat pre mult în sine, Dar bucuria ei au fost în mini străine: Că prunele pe crengi cam susuşor era Şi nu se scutura.

Umblând ea în zadar mai bine de un ceas, Au zis aceste, către prune: – “Cum v-am găsit, aşa vă las; Măcar că la privit vă arătaţi pre bine, Dar verzi, în loc se folosiţi, Voi dinţii strepeziţi.”

Un adevăr de mult văzut

Că neavând prilej ca se ne folosim De-un lucru ce ne e plăcut.

Apoi neapărat cusururi îi găsim.

ELEFANTUL ÎN DOMNIE

Cine-l tare şi mare,

Dar minte nu pre are,

Nu-l bine, cât de bun la inimă să fie.

Pe elefant l-au pus în codri la domnie şi de pe neam ei toţi, De la străbunii săi pană la strănepoţi, Au îndestulă minte; Dar este rar acel pre fericit părinte, Să-l iasă buni copiii toţi.

Şi elefantu meu, oricum era de mare, A înţălegerii n-ave îndămănare: Iar blând şi plin de bunătate Era, cât nu se poate.

Şi iată că la domn, au dat bietile oi O jalobă, zicând că “lupii răi pe noi De tot ne jecuies.”

Tâlharii, varvarii, da cum de îndrăznesc!”

Au zis duiosul domn. Iar lupii se-ndrepta Şi-aşa urla:

Măria ta!

De noi nu te-ndura,

Căci singur ne-ai fost dat poroncă astă-larnă

S-avem cu toţii blană.

Iar oile pâresc, c-aşa sunt învăţate: Noi n-am luat mai mult, decât pielce de frate.

Atâta! Domnu le răspunde.

Se ştiţi că strâmbătăţi la mine nu-ţi ascunde Vă hotăresc de-acum de oaie o pielcică şi nici un păr mai mult, nimica.”

MAGARIUL ŞI PRIVIGHITOAREA

Magariul au văzut pe o privighitoare.

Prieteno – i-au zis – mă rog să mă asculţi: Eu tot am auzit o vorbă de la mulţi, Că tu întru cântări eşti meşterită mare şi iată, acum vreu De iscusinţa ta se judec singur eu.”

Iar buna păsăruică, pornită spre cântare, Când liniştit, abia În sine ceripea,

Când tare şuiera,

Când glasu-l tremura.

Apoi, prin dulcea ei strigare, Întru a dragostei cei gingaşe plecare Pe amoraşul său chema şi rediu (*) desfătat, cântare-l răsuna; Iar lume ascultând Tăcea şi se mira.

Magariuâ însă de pământ

S-au răzămat cu frunte.

Şi au răcnit aşa: – “Tu versuri ai plăcute, Dar când ai asculta Cucoşu de la noi, mai bine ai cânta.”

Aceste auzind în suflet s-au jignit Ace privighitoare Şi de atunci au contenit

Pentru măgari a sa cântare.

Dumnezeu să ne ferească

De judecata măgărească.

* rediu, rădiu – pădurice, crâng.

LUPUL ŞI MOTANUL

Un lup odată au intrat,

De frica, nu de voie bună,

Scăpând viaţa, la un sat.

El să gonea din urmă

De cătră vânători cu puşce înarmaţi Şi câini întărâtaţi; Iar un aşa alai să nu dea Dumnezeu Nici la vrăjmaşul meu.

În deznădăjduire,

Sărmanul lup câta oriunde mântuire Şi, întâlnind pe un motan, Prieten de mai an,

Îi zice: – “Frăfioare!

Tu nu ştii undeva aici a me scăpare?”

Ba ştiu – răspunsă el – aleargă la Trifan, Că este foarte blând şi milostiv ţăran.”

Oh! Nu pot, cătră dâns’ sunt tare vinovat, Căci astă-larnă lui viţica i-am mâncat.”

Apoi dă fuga la Arvinti, El este un ţăran şi vrednic şi cuminţi.”

Cu dânsul iarăşi sunt smintit, Pentru c-adesăori lui oi am spârcuit (*).”

Aşadar ce să faci? La vornicul bătrân Aleargă, că e bun şi priimitor român.”

Nici la acesta n-am obraz, Lui an cu nişte miei i-am fost făcut năcaz.”

Apoi dar, cumătre, nu-l bine.

Şi ce nădejde ai aice pentru tine, Când tu cu toţii eşti stricat Şi numai singur vinovat: Culege dar ce-ai samănat!”

* a spârcui – a sfâşia.

URSUL LA PRISECI

La o alegire, făcuta după legi Ce dobitoacele povăţuiesc din veci, Pe urs l-au fost ales nazir peste priseci, Deşi s-ar fi putut un alt, oricare fie, Să prindă o aşa cam gre dregătorie.

Căci ursul dacă dă de miere,

Apoi se-ncurcă-n socotele.

Dar pasă tu de cere

La fiare rânduiele!

Oricine au dorit se între-n aşa post, Nevrednic, defăimat de cătră toţi au fost Şi parcă înadins Asupra ursului majorita s-au strâns.

Toţi l-au heretisit (*),

Iar el au mulţămit,

Ba încă la cei mari şi labele au lins.

Dar răul în priseci curând s-au dezvălit; Căci ursul, cum au mers la tact (*), s-au apucat De curăţit, de rătezat Şi, drept, oricare stup în labă-l au intrat L-au scos de tot curat, Iar miere la bârlog mergea necontenit.

Păr’ ce la svat s-au dat de ştire Şi s-au orânduit La faţa locului pe forme desloşire.

Au mers, au cercetat, au scris, au lămurit, Dar miere n-au înapoit; Iar ursul de pe loc

S-a şi triimes surgun pe iarnă la bârlog.

El în singurătate

Îşi sugi labele mult pline de păcate.

Şi, ca un călători pe mare.

Aşteaptă vântul cel de cale.

Nici nu mai zic nimica:

De ursi mi-l tare frică.

* a heretisi – a felicita.

* tact, taht – în trecut, reşedinţa unei autorităţi.

ŞOARECUL ŞI GUZGANUL

Vecini! Ai auzit o veste de priinţa?

Zicea către guzgan un şoarec la ambari –

Că leul au luat în unghie pe mâţă

Şi noi de-acum vom fi aice mari şi tari.”

Ei, nu te bucura, prietine, degeaba –

Guzganul au răspuns cu-n aer ispitit –

Căci de va rămânea la ei pe unghii treaba, Apoi sărmanul leu nu scapă nezătrit (*); Ca mâţa fiară nu-l mai groaznică subt soare.

Fricoşilor le par puternici numai cei De care se tem ei.

Precum la noi au zis o treaptă oarecare: Doar pui, armaşul mare.

* nezătrit – neomorât, viu.

LUPUL NAZÂR (*)

Oricât de bune rânduiele,

Cum vor intra pe mâni de oameni necinstiţi Şi numai de a lor folos povăţuiţi, Se fac îndată râle.

Spre pildă trebuie să ştiţi

Că lupu s-au cerut la leu nazâr pe oi.

Se vede că la ei, precum şi pe la noi, Tot trebui mijlociri, Căci el întâi au pus pe vulpe meşterită.

Rege cătră leită.

Dar, pentru că de lupi sunt râle auziri.

Preluminatu leu ferind nemulţămiri.

A poroncit la svat

Să facă tuturor chemare

De o obştească adunare,

La care mic şi mare să fie întrebat; Ce ştiu de lup şi ce purtări el are.

Aşadar, fiarăle pe rând s-au adunat Şi întru o unire glas bun de lup au dat.

Pe urmă au ieşit poronca ce leiască: Pe lup, nazâr deplin, la stâne se-l pornească

Dar oile ce-au arătat?

La adunare ele au fost neapărat?

Aceasta-l de mirare.

Că svatul au uitat să facă lor chemare, Când ele mai ales era trebuitoare.

* nazâr – supraveghetor.

MOMITĂ ŞI OGLINDA

În oglindă o momită

Chipul îşi văzu odată.

La a sa tovărăşiţa

Face semne şi-l arată,

Zicând: – “Uită-te, priveşte La ace caricatură, Cum se strâmbă, se sluţăşte,

Parcă-l puhavă la gură.

Vezi grimasuri ce întoarce.

Eu să fiu aşa de slută,

Samă singură mi-aş face

Şi m-aş spânzura de ciudă.

Dar cam sunt din soreoare

Vro trii-patru slutişoare

Ca aceasta şi anume

Pot pe număr a le spune.”

Nu mai cere trebuinţa I-au răspuns tovărăşiţa Căci, fără de înşirare,

Adevărul de vei vre,

Noi suntem cam din născare

Tot ca una, fata mei”

Să găsiră o momită

Cu de sine cunoştinţă;

Iară omul niciodată,

Precum am văzut în faptă

Pe un jacaş (*) domnişor,

Căruia i se cetea

Fabula de pufuşor (*),

Iar el pre nurliu râdea,

Făcând semne la un alt

Giudecători necurat.

* jacaş, jacaş – jefuitor.

* Vezi fabula Vulpea şi bursucul, (n.a.).

CALUL ŞI MĂGARIUL

Păstoriul unor oi, pe lingă turma sa Avea un cal şi un măgari.

Din întâmplare el găseşte o harşa (*), Cusută tot în fir şi în mărgăritari.

Harşaoa, precum ştiu acei ce merg calare, Se cade calului spre înfrumuseţare.

Păstoriul însă-au socotit

Că calul e destul de fire-mpodobit Şi au găsit cu cale, Stăpân fiind pe ale sale,

Se puie pe măgari harşeoa delicată.

Dar au eşit în faptă

Că prostul de măgari, nesocotind ce poartă

Şi nedeprins a fi-mbrăcat,

Cu scumpa lui harşe în bahnă (*) au intrat; S-au tăvălit, s-au răcorit şi chiar ca un măgari de glod plin au ieşit.

Din fabulă e lămurit,

Cum că păstoriul au greşit:

Iar el o da la întâmplare.

Eu însă socotesc: că calul, deşi are

Năravde tăvălit când este asudat, Dar nu se băga-n glod şi cum s-au rădicat Îândată de pe el tot colbu-l scuturat.

Harşa – pătură ce se aşterne sub şa.

Bahnă – mocirla, mlaştină.

DOI RACI

Ei, vezi, mă rog, ce nătărăul Tot înapoi se dă.”

A.şa un rap pe fii u l său

Odată ocară.

O, bunul meu părinte!

Răspunsă racul fiu Cum mergi tu înainte?

Mă iartă că nu ştiu.

Şi dar, te rog, mă-nvaţă;

Dă-mi pildă drept povaţă,

Şi-apoi, eu după tine

Voi merge foarte bine.” li gre pretenţia fără eczempluri bune, Se fie cineva desăvârşit în lume.

DOI CÂINI

Un câine, de pe neam dulău,

Prielnec, credincios cătră stăpânul său, Odată au văzut Pe vechiul cunoscut,

Juju, căţel tărcat,

Ce din ogradă an în curte s-au luat Şi carele acum la o fereastră-n casă, Şezând pe un covor de cele mai frumoasă, Afară mândru se uita.

Jujucă: ce mai faci mata?” întreabă câinele, din coadă dând încet. (Acesta între câini e semnul de respect.) – Îţi mulţămesc, mon cherl răspunsă lui Juju.

Sunt bine. Dorm, mănânc, alerg, mă hârjonesc Şi pe saltele moi când vreu mă tăvălesc.

Dar spune-mi: ce faci tu?”

Eu sunt ca pururе. Rabd foame, ploaie, ger, Păzind ograda la boier; Dorm lângă poartă, sau cu caii şi de la bucătari ades mănânc bătăi.

Ba ieri şi un fecior trii lovituri mi-au tras, Pentru că n-am lătrat la vreme şi la ceas.

Dar tu, Juju, cu ce-ntâmplare Ai căpătat favor asupră-ţi aşa mare?

Ce slujbă la stăpân în faptă împlineşti?

Fiind atât de mic, în ce te bizuieşti?”

Eu! Au răspuns Juju.

Mă mier de întrebare!

Eu fac apporte* gioc ca omul în picioare!”

Din oameni iarăşi sunt la soartă în favor, Pentru că-n două lăbi ştiu a umbla uşor Şi fac apporte Când pot.

L apporte – strigăt cu care se îndeamnă un câine să aducă ceva.

MOMITĂ LA BAL MASCHE (1)

Un filosof ce aflasă

A ştiinţilor secret,

De pen lume adunasă

Pentru public cabinet (2),

După sistematic plan:

Scoice, peşti din ochean (3), Fiare, păseri cu verzi pene, Bolovani şi buruiene,

Crocodiluri de la Nil,

Şi tablo de Rafail.

În sfârşit cel învăţat

De un gust, de o căpriţă,

Pentru sine au cumpărat

Mare tânără momită,

Care-l zic orangutan,

Şi-l de ţărmul african.

În cărţi ziua îngropat

Şi-n cerneală implântat,

După lucru ostenitor.

Iubea şaga uneori

Şi, lăsând doparte tomul, învăţatul meu, ca omul,

Să se poată răsufla,

Cu momită sa giuca.

Deci voios vrând să petreacă

Sara unui carneval,

Pus-au straie ca sa facă

Cei momite pentru bal.

Ca să-o duca acolo

Mascuită-n domino,

În costium înaurit,

Contrabandu au mistuit (4).

A ei ceafa-l învălită

Cu o freză încreţită,

Pune-n capul cel flocos

Un beret cu fionc (5) tufos,

Mijlocul în brâu încinge

Şi în scarpe (6) talpa-l strânge, Brâncă ascunde în mănuşi.

Nasul roş ca piperuş

Ş-a ei bot, să nu cunoască,

Le acopere cu mască.

Aşa merg fără ciocoi (7)

La teatru amândoi.

Filosoful intră-n sală,

Şi momită, cu-ndrăzneală,

Ce cu graţie cochetă

Ţine-n brâncă o lornietă,

Aici află adunare,

Mii lumini şi vuiet mare,

Sărituri, cacofonie,

Haruri date cu chirie

Fieşcare, ca turbat,

Intră unde-l îndesat.

Unul altuia în pripă

Sub nas şi-n ureche ţipă.

Multe maşte sunt frumoase,

Dar ca lumea-s minciunoase.

Aici vezi pe un nălban (8)

Având portul şi organ

Unui doftor la consult,

Latineşte vorbind mult.

Vezi din şcoală un băiet

Cu cunună de poet.

Dama care-o lume-nşală

Vezi cu hobot (9) de vestală, Jidovul din Podul Vechi Îmbrăcat ca irou grec.

Ş-advocatul cel limbut

Gioac-aice rol de mut!

Prin acesta iarmaroc

Ai mei oaspeţi îşi fac loc.

Filosoful prin desime

Trece, dar nu-l caută nime

A momiţii nas mărit

Şi străina ei figură

Asupră-l tot au ţintit

Adunării căutătură.

Cu zâmbire fieşcare

I şoptea niscai cuvinte,

Dar momită cu-ngâmfare

Tăcând, trece înainte.

O asemene tăcere

Şi măreaţa ei vedere

Pe toţi umple de mirare,

Încât sună întrebare

Cine masca acea să fie?

Şi idei s-aud o mie.

Cu respect unii să-nchin,

Crezând că-l un graf străin.

Unul zice: – “L-am aflat.

Îl arat-a sale odoare

A Ungariii magnat.”

Altu-apoi: – “O, frăţioare!

Din tăcerea sa nu vezi

Că-l un milord irlandez?”

Giură însă-a lui vecin

Că-l de Hina mandarin.

Fieşcine-au socotit

Că pe mască au gâcit.

Pre ea toţi în giur urează

Şi i să recomandează.

Iată, pentru randevu

I dă actrisa un bile du (10), Poliţă i dă bancherul, Minunatul hap spiţerul.

C-un cuvânt, pe cea momită

Toţi o cred d-aleasă viţă.

I fac curte şi-l să pleacă,

Ca protector să ş-o facă.

Iar pe omul învăţat

Nici în samă l-au băgat.

El atunci, plin de mânie,

Ast-a lumei nebunie

Ca să rebde nu mai poate.

A momiţii mască scoate

Ş-apoi zice astă vorbă:

Fără crier turmă oarbă!

Tot e bun care-l străin,

Vezi la cine te închin?

Sistema ţi-l părtinire,

Interesul şi-ngiosire.

Meritul cel învăţat,

Cugetul cel mai curat,

Sentiment de omenire,

N-au la tine preţuire

Şi mai bine-ţi place o vită,

Ce-n minciuni îmbrobodită,

Neştiinţa şi-nfoiere

Le ascunde prin tăcere!”

1 corect: masque (fr.) – mascat.

2 cabinet – muzeu.

3 ocheau – ocean.

4 Contrabandu au mistuit – a uzat de contrabandă.

5 fionc, fiong – fundă de panglici cu ciucuri.

6 scarpe – conduri de femeie.

7 ciocoi – aici cu sensul de slugă boierească.

8 nălban – potcovar.

9 liobot – tulpan.

10 corect: billet doux (fr.) – răvaş de dragoste.

PASTORUL ŞI ŢINTARUL

Păstorul liniştit

Dormea la umbră vara pe câni nădăjduit; Iar şerpele din iarbă, cu limba-l pierzătoare, Era acum aproape păstorul sa omoare.

Dar un ţintar, de milă pătruns şi îndemnat, Pe somnoros în frunte Aşa l-au înghimpat,

Încât, sărind el iute,

De şerpe el s-au ferit,

Însă, cu-ntăi mişcare, ţintarul au turtit.

Un slab pe un puternic când vra ca să-l trezească

La adevăr de care el nu e bucuros, Prin buna faptă poate să se primejduiască, Ca un ţintar milos.

MUSCA

De la arat un plug

Venea încet spre casă

Şi, la un bou pe jug,

O muscă se-asăzasă.

Iar ei, spre-ntâmpinare,

O altă munscă-n zbor

Îi face întrebare:

De unde, dragă sor'?"

Şi mai întrebi de unde!

Ei musca îi răspunde

C-un aer supărat.

Au nu pricepi ce facem?

Nu vezi că noi ne-ntoarcem

Din câmp, de la arat!”

Spre laudă deşartă

Mulţi zic: noi am lucrat,

Când ei lucrează-n faptă,

Ca musca la arat.

VARUL PRIMARE

Subt laviţe-n cămară

Toţi şoaricii de frunte făcuse-odineoară

Sfat mare între ei,

La care hotărâse cu multă scumpatatet Ca în a lor cetate Să nu se-ngăduiască niciunul din acei Ce nu vor avea coadă; pe un temei puternic, Că şoarâcul nevrednic Să-şi cruţe coada sa,

La întâmplări mai grele

Cetate va lăsa

În prada mâţii rele.

Se vede că ei coada o au semn de trufie, Sau merit osebit; Precum la noi fu barba cu titlu de cinstit Oricum pricina fie, A şoaricilor act

Subt laviţe la tact

S-au pus în împlinire.

La următoarea însă obştească întrunire, Un şoaric fără coadă cu cei de frunte sta şi pricini cerceta.

Alt şoricel cu laba vecinul îşi ghionteşte Şoptindu-l: – “Nu vezi, frate, ce rău ne se găteşte!

Cum poate fi priimit

Un şoaric prihănit

În astă precinstită de cozi lungi adunare?

Şi tu, bătrân ales,

Păzeşti tăcere mare”.

Păzesc tăcere, dragă, căci el mi-l văr primare.

Destul, am înţeles.”

Nici în vizunii, oare,

Hatârul lege n-are?

BONDARUL MIZANTROP

Merge iute, zău nu-l şagă, Spre pieire, îumea-ntreagă.

Merge, merge, se tot duce,

Spre pieire au pornit,

Zi ce merge, rău ne-aduce

Rău, tot rău, fără sfârşit.”

Astfel în mizantropie,

Un bondariu se căina,

Stând pe-o creangă de scumpie (1) Ce la vânt să legăna.

Şi zicea el: – “Zău, nu-l saga, Se tot schimbă lumea-ntreagă.

Când gândesc la vremi trecute, Când tot vesel eu umblam.

Cu albine mult plăcute

Pin văzduh mă legănam

Şi-n petreceri amoroasă,

Într-un dulce bâzâit,

Zi şi noapte răcoroasă

Petreceam necontenit!

Dar, vai mie, zău nu-l şagă,

Se tot schimbă lumea-ntreagă.

Tot zburam din colo-ncoace,

Păream tare pintre-albini;

Vezi, pe-atunci, la dobitoace Încă roza n-ave spini.

Dar acum s-au schimbat toate.

Eu de jale sunt pătruns.

Vremi mai râle nici se poate.

Vai, ce vreme am ajuns!

Merge iute, zău nu-l şagă,

Spre pieire lumea-ntreagă.

Vrun bondariu să mai vezi încă

Că-l iubit, că-l curtenit

Şi degeaba că mănâncă,

Făr’ să fi agonisit,

Vrun bondar să bâzâiască,

Nişte suave, dulci, cântări;

Şi pe-albini să răsplătească

De-a lor muncă prin plăceri!

Merge iute, zău nu-l şagă,

Spre pieire lumea-ntreagă.

Vai, nu-l bine, zău nu-mi place.

Bondărimea s-o sfârşit,

Peste dealuri nu-ş ce-aş face, Să mă duc necontenit.

Spun c-acolo se găsăşte

Bondar mândru cântător,

Ce tot încă bâzâieşte

Al său vers fermecător.

Merge iute, zău nu-l şagă,

Spre pieire lumea-ntreagă!”

Moş uncheş – zis-o albină –

Zău, gresăşti, de tot greşâşti!

De-amor viaţa încă-l plină.

Bătrân eşti şi n-o simţeşti.”

Dar el, în mizantropie,

Nencetat se căina,

El pe creanga de scumpie

Bâziind tot repeta:

Merge iute, zău nu-l şagă, Spre pieire lumea-ntreagă.” l scumpie – arbust cu flori verzi-gălbui, TURMA ŞI CÂNELE

Am să vă spun de-o turmă şi cele întâmplate La stână; dar întâi vreu să vă amintesc Că binele şi râul, prin lupte nencetate, O lume cârmuiesc.

Că element, om, fiară, fiinţi nenumărate,

Prin lupte să nutresc,

Că oaia şi cu capra, deşi sunt o făptură, Nu sunt de o natură.

Oaia, precum o ştiţi,

E blândă-ascultătoare,

Iar capra-l şugubeaţă şi nu vă îndoiţi Că-l şi cam săritoare.

Deci la o turmă bună, unde era oi mii Şi capre două, trii, S-au auzit odată

O ceartă prea ciudată,

Căci oile ziceau

Cam astfel între ele,

Zbierând mereu:

Voi, caprilor, în turmă sunteţi nişte lichele; De ce dar ne conduceţi ş-adese ne purtaţi?

Prin curături, ogoare, voi faceţi stricăciune, Voi despoiaţi copacii, pe garduri vă-acăţaţi, Iar noi păţim ruşine; Şi oare nu-l mai bine

Să aveţi voi turma voastră şi singure să fiţi?”

Nu – zise lor dulăul – voi, oilor, nu ştiţi Că lupul totdeauna din turmă dejmuieşte Şi turma fără capre mai greu o răsipeşte?

Iar unde-s frunte ele, eu încă am un dar: Păzindu-vă din urmă, nu latru în zadar.”

Credinţa cânelui pe oaie o păzeşte; Dar ce va face omul cu-a lui soţietate Când ea va fi legată ca turma, din păcate?

Găsi-vă cine credincios

Să o asigureze de lup primejdios?

Căci o soţietate în veci nu e întreagă, Cât de un gând şi cuget nu sunt cei ce-o încheagă.

FRUNZĂLE ŞI RĂDĂCINA

Într-o dzi de vara, lină, călduroasă, Răspândind în vale umbră răcoroasă, Frunzele pe arbur vesel dănţuiau Şi cu zefirasii astfel să şopteau: – “Dulce e viaţa frunzelor, când ele, De rouă îucinde, mândre, tinerele, Lume înverzesc Şi o răcoresc.

Călătoriul pacinic, obosit de cale, Oricând să arată în a noastră vale, Subt arbur el stă

Răpaos de-şi dă.

Mândre feţişoare locul vin să prindă

Vrând la umbra noastră hora să întindă; Şi cel păstoraş

Le cântă de jale-n al său fluieraş.

Iar de primăvară, chiar privighitoare, Cântăreaţa văii, ce fermecătoare, În desime noastră mult s-a răsfăţat Şi ne-a tot cântat.

Apoi când românul doina hăuleşte, El pe frunză verde întâi o numeşte; Însuşi zefirasii, voi ne legănaţi

Şi ne dezmierdaţi.

Dar spre neuitare,

Nu să cade oare

Frunzelor le zisă un glas din pământ Despre rădăcina vreun bun cuvânt?”

Cine-l rădăcina? Şi cum de cutează

Cu noi să se certe, când nici să-nsămnează?”

Frunzele pe arbur zise vâjâind, De ciuda plesnind.

Rădăcina face arburul să crească şi peste tot anul frunză să renască, Le răspunsă ea.

În alt chip fiinţă voi nici aţi avea.

Să ţineţi dar minte

Aceste cuvinte:

Viaţa vegetală,

Viaţa soţială,

Totului atârnă

De la rădăcină.”

CARELE CU OALE

O tabără de care mergea la târg cu oale A unui neguţător.

El însuşi cu-ngrijire le conducea în cale, Sperând de Moşi s-adune folos înseninător; Dar trebuia să treacă o renumită vale, La care cărăuşii-ndată ce-au sosit, Aşa s-au sfătuit: Ca să pogoare valea, pe rând, încet, cu minte; Iar carul dupe urmă să facă înainte, Căci boii ce-l purtau, Deprinşi fiind şi maturi, mai vrednici s-arătau; Şi în adevăr, carul mergea încet, ca gândul Cel încercat de grije şi frământat de ani.

Dar o pereche de juncani

A căror venea rândul,

Pe boii bine învăţaţi

Îi criticau de moarte:

Uitaţi-vă, boi lăudaţi!

Vedeţi – ziceau – neghiobii, un car nu ştiu să poarte, Ia uite la Boţolan!

Se târâie ca broasca. Ia vezi alde Prian În jug cum tot se lasă; Ar vrea din el să iasă.

O, Doamne! Şi ce boi!

Cu ce renume mare!

Mai bine ar căra gunoi,

Sau ar şedea la bragă, pe somn şi pe mâncare.

Ia sa ne vadă şi pe noii.”

Cu-aşa ocări, juncanii pornesc cu carul lor; Dar greutatea îi apasă; Ei se oprească vor,

Şi-n dreapta se cam lasă;

Apoi, de la o culme, la stângă-n loc cârmesc, O culcă drept pe fugă, cât le lua piciorul.

Răstoarnă oalele. şi în râpă se opresc. „

Încât neguţătorul,

Cu mânile crucişe, la hârburi se uita Şi foarte greu ofta.

Eu nu ştiu cum s-a întâmplat, Ţiu mult cu viitorul, Căci de trecut m-am săturat

Şi nu-l păstrez amoriul;

Dar vreau s-arăt la unii noi, Cum ei în timpuri grele La alţii văd numai noroi

Şi numa fapte rele;

Iar când s-apucă singuri ei

De trebi, ca oameni grei,

Răstoarnă carul drept de râpă

Şi tot încă mai ţipă.

ZMEUL

Un zmeu cu-o coadă lungă şi cu-o zbârnâitoare De tot răsunătoare, Văzându-se odată sub nuori ridicat, La fluturul din vale, acestea au strigat: – “Zburdalnica fiinţă!

Tu care toată ziua cu-atâta uşurinţa, Tu-alungi tot dupe flori; De ce nu cutezi oare să te ridici ca mine.

Să răspândeşti în aer miroase şi fiori?

Mi-e milă, zău, de tine,

Căci în întinsul spaţiu abia te mai zăresc.”

O, nu-ţi mai fie milă, lui fluturul îi zice.

Eu soartă-ţi n-o doresc.

Tu zbori legat,

Eu liber mă desfătez aice

De flori înconjurat.

A ta zbârnâitura e şarlatanerie; Chiar starea ta atârnă de vânt şi de copii; În fine, tu eşti jucărie, Iar eu sunt dintre vii.”

Aşa şi între oameni sunt şarlatani, sunt zmei, Ce zbârnâiesc, se nalţă cât vântul lor le bate; Iar cum a lui suflare ori stă, ori se abate, Ca vântul cad şi ei.

NEGUŢĂTORUL

Ia vin-încoace, măi nepoatei Dar ce te-ai cufundat acolo-n socotele; Vino de vezi aice un negustor cât poate La cazuri, ştii, mai grele.

Cunoşti tu cea bucată d-aba, de molii roasă şi putredă şi groasă, Ei bine, Dumnezeu

Trămise-un nătărău

Şi iată bănişorii că-mi sunt acuma-n palmă, Pe-un lucru făr" de seamă."

Aşa poate să fie, răspunse cel chemat.

Dar, unchiule, eşti înşelat,

Că tu monedă falsă pe marfă ai luat."

Aşa diplomaţia înşală şi se-nsală, Aşa mai mulţi din oameni, mic de la mare fură; Cu osebire numai, că unii nu au gură

Să dea pe alţii la ivală.

COCOSTÂRCUL ŞI VULPEA

Pe un cocostârc călător

Vulpea la masa îl chema,

Dar în loc de ospăţ cu spor

Pe discu lat află o zeama,

Limpede şi chiar latură,

Fără de dumicatură.

Paserea cu lungul plisc,

Vrând să mânce, toacă-n disc, Osteneşte sărmănica

Şi nu-nghite mai nimica.

Vulpea însă, unde-atânge

Soarbe tot şi-n urmă linge.

Cocostârcul supărat

Ăst ospăţ nu l-a uitat.

Şi-a înturna vrând neplăcuta

Dauna, care-a păţit,

La masă pe prefăcuta

Acea vulpe o-a poftit.

Vulpea vine la amiază

Şi la masă se aşază

Unde-un miros priincios

Menea vulpei prânz gustos.

Dar bucate

Delicate

Vede-nchise-ntr-un văsuţ

Cu grumaz lung şi-ngustuţ.

În el pliscul bine încape,

Bucatele să le pape,

Dar căscatul vulpei bot

Sta de prânz departe-un cot;

Deci cu foame şi ruşine

Vicleana vulpe rămâne.

Cel ce vre pe un altu să înşale Ades sufere mai râle.

MUŞTELE ŞI ALBINA

Două muşte sprintenele

În ţâri străine porneau,

Şi pe albină cu ele

Cam astfeliu o îmbiau:

Hai să mergem, surioară!

Papagalii toţi ne-au spus

Că pe-acolo-l numai vară:

Soarele n-are apus.

Libertatea predomneşte

În tot ce-l vieţuitori

Şi dreptatea nu scuteşte

Nici de muşti-ucigători.

Iar aice. oh! Ce soartă!

Să trăieşti în ţara ta,

Aci vie, aci moartă,

Fără a te desfăta.

Păiajinii pe la ţară

În mrejă ne potopesc;

Iar prin târguri, peste vară,

Ca pe duşmani ne gonesc.

Apărători, rea hârtie,

Toate s-au descoperit;

Vii se guşti din farfurie

Şi pe loc te-ai otrăvit.

La mezelicuri capace

S-au răspândit de ajuns;

Apoi răul ce ne face

Paharul cu miere uns!”

Cale bună, muşti, de-aice!

Le zise albina lor.

Eu rămân, căci sunt ferice

Şi în ţară-mi voi să mor.

Pământenii, mic şi mare,

Ai mei faguri toţi iubesc;

Şi pentru-a mea bunăstare,

Vara, iarna, îngrijesc.

Iar voi, oriunde vă-ţi duce,

Dacă şi-n acele ţări

Vreun bine nu-ţi aduce,

Nu veţi afla desfătări.”

Acel ce pentru-a lui ţară

În faptă face folos,

Orice rău îl împresoară,

Nu o lasă bucuros;

Iar acel ce nu lucrează

La edificiul comun

Singur se espatriază,

Căci nimic nu face bun.

SFÂRŞIT